RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

1862552

Pvm/Datum/Date
2.4.2025

Dnro/Dnr/DNo
1661/00.00.01.00.02/20255

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunnan pyyntö asiantuntijan kuulemisesta ja asiantuntijalausunnon toimittamisesta asiassa E 6/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta

Ruokaviraston asiantuntijalausunto asiassa E 6/2025 vp

Ruokavirasto on vastaanottanut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnön asiantuntijan kuulemisesta ja kirjallisen asiantuntijalausunnon antamisesta. Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

Valiokunta on pyytänyt tässä lausunnossa käsittelemään erityisesti hallinnollisen taakan merkitystä vision toteutukselle. Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta sisältää monia kannatettavia politiikkatoimia, joiden konkretiataso ja yksityiskohdat eivät kuitenkaan vielä tässä muodossa tarjoa tarpeeksi tietoa sen arvioimiseksi, millaiseksi hallinnollinen taakka muodostuu maatalouden harjoittajalle/tuenhakijalle tai visiota toimeenpanevalle hallinnolle.

Visiossa todetaan tärkeiksi mm. tahtotila mahdollistaa maatalouden ja ruoan tuotannon harjoittaminen kaikkialla EU:n alueella, ja lisäksi komissio haluaa tehdä maatalouden harjoittamisesta houkuttelevaa uusille sukupolville. On myös hyvä, että ruoantuotannon lisäksi maaseudun elinvoimaisuus nousee visiossa vahvasti esille. Tässä asiassa Suomi on ollut aina vahva ja aktiivinen, joten on hyvä, että jatkossakin maaseudun tärkeys paikkana asua ja yrittää on edelleen vahvasti mukana.

Kun arvioidaan maatalouspolitiikan sääntelyn ja hallinnollisen taakan merkitystä vision toteutukselle, hyvä lähtökohta on tarkastella esimerkiksi perusmuistion s. 6 mainittuja neljää keskeistä tavoitetta: 1) **vetovoimainen ja ennustettava** maatalous- ja ruokasektori, 2**) kilpailukykyinen ja kriisinkestävä** maatalous- ja ruokasektori, 3) **tulevaisuuden kestävä** ruokasektori ja 4) **ruokaa arvostava ja reilu** maatalous- ja ruokasektori. Sääntelyn ja hallinnon tarkoituksena on luoda ’pelisäännöt’, joiden avulla mahdollistetaan esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen. Mutta kuten on aiemminkin EU:ssa havaittu, vahva monimutkainen sääntely voi myös kääntyä helposti vetovoimaa vähentäväksi ja kilpailukykyä heikentäväksi tekijäksi. CAP-strategiakauden tulisi olla jatkossakin useampivuotinen, jotta yrittäjien luottamus jatkuvuuteen voidaan säilyttää. Kesken strategiakauden tehtyjen yksinkertaistamistoimien todellinen

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

merkitys on usein jäänyt varsin epäselväksi, ja ne ovat voineet aiheuttaa jopa vaatimusten monimutkaistumista ja lisääntynyttä työmäärää hallintoon.

Visiossa tuodaan vahvasti esille komission tahtotila byrokratian vähentämiseen kilpailukykyisen maatalous- ja ruokasektorin edistämiseksi. Tavoite on hyvä. On kuitenkin hyvä huomata, että tämä edellyttää komissiolta myös rahastojen käyttöä valvovan laadunvarmennuksen ajattelun muuttamista samalla, kun itse tuotannon ehtoja ja vaatimuksia kevennetään. Lupaukset jäsenmaille myönnettävästä joustavuudesta strategisiin suunnitelmiin ovat oikeansuuntaisia, mutta tähänastisten kokemusten perusteella samaan aikaan, kun komissio on antanut lievennyksiä vaatimuksiin, valvonnan ote rahastojen varainhoidon suuntaan on kiristynyt.

Ruokavirasto tukee vahvasti jo aiemmin moneen kertaan todettua kansallista näkemystä siitä, että yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tukijärjestelmiä ja niiden valvontaa on voitava yksinkertaistaa, ja yksi keino siihen on toteuttaa politiikkaan nykyistä enemmän kunkin jäsenmaan omista näkökohdista lähtien. Toimeenpanon aiheuttamaa monimutkaisuustaakkaa niin maatalouden harjoittajalle kuin politiikkaa toimeenpanevalle hallinnolle voidaan edelleen niin halutessa keventää. Tähän mennessä yksinkertaistaminen on tarkoittanut joka CAP-uudistuksessa vain monimutkaistamista, joten tämä kehitys on saatava pysähtymään.

Kansallinen liikkumavara mahdollistaa jäsenmaan omien maataloussektorin toimien vahvistamista. Myös esimerkiksi jo toteutetun satelliittiseurannan, ja sen lisäksi tuleva tekoälyn hyödyntäminen, mahdollistaa paikan päällä tehtävien valvontojen edelleen vähentämisen.

Ruokavirasto haluaa painottaa, että komission visio korostaa vahvasti datan ja digitalisaation merkitystä maatalous- ja elintarvikealan keskeisten haasteiden ratkaisemisessa, kuten kannattavuuden parantamisessa, byrokratian vähentämisessä, avoimuuden lisäämisessä ja kestävyyteen siirtymisessä. Tämä panostus moderniin teknologiaan on myös ratkaisevan tärkeää alan houkuttelevuuden lisäämisessä nuorten viljelijöiden silmissä, sillä se mahdollistaa tehokkaammat, innovatiivisemmat ja taloudellisesti kestävämmät toimintatavat.

Visiossa suunnitellaan EU:n maatalouden digitaalistrategian käynnistämistä, jonka tavoitteena on mahdollistaa siirtyminen digitaalivalmiiseen ja tulevaisuuteen suuntautuneeseen maatalous- ja elintarvikealaan. Tässä strategiassa huomioidaan muun

muassa yhteyksien varmistaminen maaseutualueilla, digitaitoihin investoiminen sekä digitaalisten järjestelmien yhdennettävyys.

Vision teknologiset uudistukset datan hyödyntämisestä ovat välttämättömyys. Ruokavirasto korostaa, että datan jakaminen ja hyödyntäminen edellyttää positiivista asennetta kaikilta ketjussa toimivilta tahoilta, sekä positiivista suhtautumista ja panostuksia myös teknisten valmiuksien rakentamiseen ja ylläpitoon. Tehtävää on edessä paljon ennekuin data hyödyttää visiodulla tavalla niin hallintoa kuin viljelijää, kuluttajaa ja elintarviketeollisuutta. Toimeenpanon ammattilaisia on kuultava riittävän ajoissa, jotta digitalisaation mahdollistamat hyödyt voidaan täysimääräisesti hyödyntää toimeenpanossa.